

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała i Archanioła w Starej Wsi

Historia

Historia Parafii w Michała i Archanioła w Starej Wsi

Pierwotna nazwa osady brzmiała Jakimowice/Jakimowicze lub Jachimowicze i była utworzona od imienia pierwszego właściciela. Przymyślnie jego córka była Anna dziedziczka Jakimowicz, która poślubiła Stanisława z Kossowa h. Ciołek (1473-1488) - syn Andrzeja Kossowskiego, sędziego drohickiego (1450-1483). Wnukowie wspomnianego Stanisława - dwaj bracia Rafał i Feliks Kossowscy ok. 1530 roku sprzedali Jakimowicze wojewodzinie podlaskiej Marynie Wórowskiej (zm. ok. 1536), córce Wawrzyńca (zm. po 1479). Po 1545 roku, kiedy Jakimowicze przeszły w ręce rodu Kiszaków h. Dębrowa, poślubiła Anny Radziwiłł (zm. 1600) ze Stanisławem Kiszakiem (zm. 01.11.1554), wojewodą witebskim (1544-1554), osadźcą nazywaną Stara Wieś. Natomiast w okresie pobytu tutaj rodziny Krasińskich (1664-1762) Stara Wieś była nazywana - Krasny Dwór.

Pierwszy drewniany kościół pw. św. Michała i Archanioła został ufundowany i uposażony przez Stanisława z Kossowa w 1473 roku. W ramach nadania znajdowało się trzydzieści włók gaju "Pługowe Pole" (dzisiaj: Kałęczyn), pola zwane: za Olszyn lub Nowa, Otoki, Zwierzyniec, przy drodze paplińskiej, kałeczna (Sielczna), karczma, prawo wolnego mlewu, owienia ryb w Liwcu i dziesięciny, a później pola: Kęty i Nowodzielsz. Erekcję parafii zatwierdził ks. Marcin Krzeczowicz/Krzyszowski (zm. przed 1483), ówczesny biskup łucki (1468-przed 1483). W 1477 roku funkcję plebana starowiejskiego pełnił ks. Mikołaj, a w 1485 roku ks. Andrzej. Przymyślnie ok. 1530 roku kościół starowiejski został afiliowany do parafii wórowskiej (taki stan trwa do początku XX wieku). Kopia dokumentu erekcyjnego została wystawiona dnia 24 marca 1637 roku z akt Konsystorza Janowskiego przez ks. Bogusława Boksza Radoszewskiego (ok. 1577-1638), biskupa łuckiego (1633-1638). W dniu 25 października 1641 roku ówczesny dziedzic starowiejski ksiądz Bogusław Radziwiłł (1620-1669), chorąży litewski (1638-1646), potwierdził kościołowi wszystkie wcześniejsze przywileje.

W sobotę po niedzieli Cantatae, czyli 17 maja 1664 roku dobra starowiejskie zakupił Jan Kazimierz de Krasne hr. Krasiński (1607-1669), wojewoda podolski (od 1650) i podskarbi wielki koronny (1658-1668). Kolejny właściciel w dniu 21 kwietnia 1666 roku potwierdził wszystkie poprzednie przywileje dane kościołowi w Starej Wsi. Po powołaniu w Wórowie mansonarii i prepozytury ks. Aleksander Benedykt z Wyhowa Wyhowski (1649-1714), biskup łucki (1703-1714), w dniu 14 października 1711 roku potwierdził wcześniejszą afiliację kościoła starowiejskiego do parafii wórowskiej. Od tej chwili posługę duszpasterską w Starej Wsi pełnili dwaj mansonarze z Wórowa.

Kolatorami starowiejskiej wikłiny w latach 1762-1803 byli kolejni właściciele wsi - hrabiowie widzińscy h. Półkozic, a następnie w latach 1803-1839 hrabiowie Ossolińscy h. Topór. W tym miejscu szczególnie należy wymienić Jana Nepomucena h. widzińskiego (zm. 1803), kasztelana radomskiego, który nie tylko potwierdził nadania (17.10.1767), ale jeszcze je powiększył (25.08.1777). W 1791 roku ufundował nowe stalle na prezbiterium, a w 1803 roku wznosił w pobliżu kościoła murowany szpital (xenodochium) dla sześciu ubogich. Ostatnie uposażenia potwierdził w dniu 12 lipca 1804 roku kolejny dziedzic starowiejski - Jan Onufry z Tęczyzna hr. Ossoliński (1760-1812), starosta drohicki (1774-1795).

Z nieznanymi przyczynami w dniu 6 maja 1866 roku stary, drewniany kościół w Starej Wsi uległ doszczętnie pożarowi. Do czasu zbudowania nowej wikłiny nabożeństwa odprawiano w tymczasowej kaplicy, którą poświęcił ks. kan. Wiktor Ignacy Joachim Jemielity (1802-1879), proboszcz wórowski i starowiejski (1856-1879), na mocy pozwolenia władzy diecezjalnej z dnia 8 maja tego roku. W tym samym roku dnia 21 listopada 1866 roku - w ramach represji powstaniowych - rząd carski skonfiskował beneficjum starowiejskie. Obecny murowany kościół został

zbudowany w latach 1866-1869 kosztem kolejnych dziedziców starowiejskich (1839-1878) księcia Sergiusza Golicyna i h. Golicyn (1803-1868) i jego żony Marii z hr. Jezierskich (1819-1882), staraniem ks. Franciszka Konstantego Jabłońskiego (1800-1876), administratora starowiejskiego (1846-1876). Poświęcenia kamienia węzielnego dokonano w niedzielę 7 października 1866 roku wspomniany ks. kan. Wiktoryn Ignacy Joachim Jemielitty. Projektantem nowej neogotyckiej wieży był architekt warszawski Bolesław Paweł Podczaszycki (1822-1876). Konsekracja w czasie wizytacji kanonicznej w dniu 19 sierpnia 1884 r. ks. Kazimierz Józef Wnorowski (1818-1885), biskup lubelski i administrator apostolski diecezji podlaskiej (1883-1885). Projektantem i dekoratorem wnętrza kościoła po śmierci Bolesława P. Podczaszyckiego (1876) był Ludwik Franciszek Martini (1818-1895) z Warszawy.

Na początku I wojny światowej (06.08.1915 r.) wojska rosyjskie skonfiskowały trzy dzwony, a 18 maja 1917 roku wojska pruskie zarekwirowały wszystkie piszczałki organowe, polecając zastąpić je drewnianymi. Na początku II wojny światowej w czasie bombardowania wsi w dniu 10 września 1939 roku kościół doznał wielu zniszczeń. Po wejściu wojsk niemieckich został zamieniony na tymczasowy szpital wojskowy (12-25.09.1939 r.) i ograbiony z niektórych elementów liturgicznych. W latach 1966-1970 ks. Józef Bloch (1895-1977), proboszcz starowiejski (1931-1970), wstawił figuralne witraże w nawie poprzecznej. W 1984 roku w prezbiterium kościoła została wykonana polichromia, której autorem był Zbigniew Majchrowicz z Raszyna k. Warszawy. W latach 1998-1999 roku, staraniem ks. kan. Kazimierza Siekierko, proboszcza starowiejskiego (1998-2002), została położona marmurowa posadzka. Na placu kościelnym stoi murowany "przytułek - szpital". Naprzeciwko plebani znajduje się drewniana organistówka (dawniej wikariatka), zbudowana pod koniec XIX wieku. Duszpasterze starowiejscy mieszkają w nowej, murowanej plebani, która została wzniesiona w latach 1984-1986 przez ks. kan. Kazimierza Potiopa (prob. 1981-1997).

opracowała ks. dr Zbigniew Rostkowski

PROBOSZCZOWIE PARAFII STAROWIEJSKIEJ

Pierwszy kościół w Starejwsi (wcześniej nazywanej Jakimowicami, a potem Krasnymdworem) został ufundowany 13.10.1473 r., co jest początkiem parafii, oddzielonej od Wierowa.

Z tego okresu znani są tylko dwaj proboszczowie:

Ks. Marcin z Wierowa do 1547 (+)

Ks. Wawrzyniec z Wierowa od 28.11.1547

W drugiej połowie XVI w., gdy właścicielami okolicznych dóbr byli protestanci, obie parafie zostały znów poświęcone, a wieżycy starowiejska stała się filialną i rezydował przy niej tzw. komendarz.

23.10.1838 r. (oficjalnie 08.06.1839 r.) kościół w Starejwsi odzyskał prawa parafialne, ale nadal pełnił tu posługę komendarze, za administratorami byli proboszczowie z siedzibą:

Ks. Jan Kozanka-Lipka ze Stoczka 23.10.1838 – 29.08.1839

Ks. Franciszek Tuszycki z Wierowa 30.08.1839 – 28.06.1840

Ks. Patrycjusz Szaniawski z Wierowa 29.06.1840 – 30.07.1856

Ks. Wiktoryn Ignacy Jemielitty z Wierowa 31.07.1856 – 1868

Komendarzami byli w tym czasie:

Ks. Tomasz Soszycki do 05.03.1840

Ks. Wawrzyniec Gogolewski 06.03.1840 – 27.06.1842

Ks. Julian Morawski 28.06.1842 – 30.04.1845

Ks. Franciszek Konstanty Jabłoński od 01.05.1845

Od 1868 r. w Starejwsi znów s^o odrⁿⁱ proboszczowie (administratorzy):

Ks. Franciszek Konstanty Jab^oki do 20.08.1876 (+)

Ks. Kandyd Racinowski 19.01.1877 – 16.03.1907 (+)

Ks. W^{adys}aw Kosieradzki 20.03.1907 – 27.10.1911

Ks. Julian Rostkowski 28.10.1911 – 10.10.1915 (+)

Ks. Eugeniusz Wojciechowski 04.05.1916 – 18.02.1925

Ks. Pawe^l Skwara 19.02.1925 – 22.02.1931

Ks. Micha^l Pióro 23.02.1931 – 30.11.1931

Ks. Józef Bloch 01.12.1931 – 24.05.1970 (+ 21.12.1977)

Ks. Wojciech Pogorzelski 25.05.1970 – 26.07.1981

Ks. Kazimierz Potiopa 27.07.1981 – 31.08.1997

Ks. Jerzy Zychora 01.09.1997 – 23.08.1998

Ks. Kazimierz Siekierko 24.08.1998 – 17.06.2002

Ks. Ryszard Nicpo^l 18.06.2002 – 31.08.2011

Ks. Henryk Polak 01.09.2011 – 20.08.2012

Ks. Marek Sidoruk 21.08.2012 -

(+) – zmar^oy i pochowany w Starejwsi

Opracowa^o ks. dr Zenon Czumaj